

Nieuwsbrief Levenstestament & Testament

Het samenspel tussen beide akten — editie augustus 2026

1. Waarom deze twee akten samen bekijken

Een testament en een levenstestament zijn juridisch volledig gescheiden akten, maar in de praktijk vullen ze elkaar aan: het levenstestament regelt wie er tijdens het leven van de cliënt beslist zodra deze wilsonbekwaam wordt, en het testament regelt wat er na overlijden met de nalatenschap gebeurt. Zodra het levenstestament door overlijden eindigt, treedt het testament in werking [web:97][web:101]. In de praktijk stellen notarissen dan ook vaak beide akten tegelijk op, of passen ze een bestaand testament aan op het moment dat een levenstestament wordt gemaakt [web:98].

2. Actueel: aansluiting tussen de twee akten wordt strakker

Nieuwe uittreksels levenstestament (juli 2026). De KNB introduceerde een bank- en een medisch uittreksel van het levenstestament, zodat gevolmachtigden niet de volledige akte hoeven te delen. Voor de samenhang met het testament is dit relevant omdat de executeur (uit het testament) na overlijden vaak dezelfde persoon is als de gevolmachtigde (uit het levenstestament) — helderheid over wie welke bevoegdheid op welk moment heeft, voorkomt onduidelijkheid bij de overgang [web:45].

Aangepaste modelakte levenstestament (mei 2026). Standaardteksten voor euthanasieverzoeken zijn uit de KNB-modelakte gehaald. Praktisch gevolg: leg medische wensen apart vast en zorg dat de executeursbenoeming in het testament niet afhankelijk is van bepalingen die nu uit het levenstestament zijn verwijderd [web:19][web:21].

Hoge Raad over uitleg testament bij gewijzigde omstandigheden. Een testament kan bij uitleg vervallen of anders worden geïnterpreteerd wanneer de feitelijke situatie van de erflater (huwelijk, scheiding, gezinssituatie) is gewijzigd. Datzelfde controlemoment is een goed aanknopingspunt om ook het levenstestament te herzien, want life events raken vaak beide akten gelijktijdig [web:48].

3. Praktijkvoorbeeld: van wilsonbekwaamheid naar overlijden

Casus. Mevrouw De Vries (74) heeft acht jaar geleden, samen met haar echtgenoot, bij de notaris zowel een testament als een levenstestament laten opstellen. In het levenstestament heeft zij haar dochter Anne benoemd als gevolmachtigde voor financiële en medische zaken. In het testament is Anne tevens benoemd tot executeur, en de nalatenschap is verdeeld tussen Anne en haar broer Tom.

Fase 1 – tijdens leven. Na een beroerte wordt mevrouw De Vries wilsonbekwaam. Dankzij het levenstestament kan Anne, zonder tussenkomst van de kantonrechter, direct de bankzaken regelen, de zorgovereenkomst met het verpleeghuis tekenen en (indien nodig) de eigen woning laten verkopen. Zonder levenstestament had de rechter eerst een bewindvoerder en mentor moeten benoemen – een proces dat vaak weken duurt en niet automatisch bij een familielid terechtkomt [web:97][web:99].

Fase 2 – bij overlijden. Zodra mevrouw De Vries overlijdt, vervalt de volmacht uit het levenstestament automatisch. Vanaf dat moment treedt het testament in werking: Anne treedt op als executeur, regelt de uitvaart (zoals vastgelegd in het levenstestament als praktische wens) en wikkelt samen met Tom de nalatenschap af conform de erfdelen uit het testament [web:98][web:101].

Leerpunt voor de adviespraktijk. Omdat de gevolmachtigde en de executeur in deze casus dezelfde persoon zijn, verloopt de overgang soepel. Adviseer cliënten daarom expliciet om na te denken over de vraag of gevolmachtigde en executeur dezelfde persoon moeten zijn, of dat een toezichthouder of tweede gevolmachtigde wenselijk is – vooral wanneer er, zoals hier, ook een broer of zus als erfgenaam betrokken is en spanningen over de uitvoering kunnen ontstaan.

4. Checklist voor het cliëntgesprek

- Zijn testament en levenstestament inhoudelijk op elkaar afgestemd (bijv. dezelfde persoon als gevolmachtigde én executeur, of bewust gescheiden)?
- Is er een toezichthouder benoemd in het levenstestament, gezien de KNB-aanbeveling hiervoor?
- Bevat het levenstestament praktische wensen over de uitvaart, zodat deze er niet pas ná overlijden – wanneer het testament pas mag worden geopend – bekend worden [web:98]?
- Is het testament nog actueel gezien de langere aangiftetermijn erfbelasting (20 maanden) en de aangepaste keuzetermijnen [web:47]?
- Is er sinds het opstellen een life event geweest dat beide akten raakt (huwelijk, scheiding, geboorte, overlijden partner)?

Bronnen: KNB, KNMG, erfrechtplan.nl, Hoge Raad-jurisprudentie via KNB-nieuwsoverzicht. Deze nieuwsbrief is bedoeld als algemene informatievoorziening voor cliënten en vervangt geen individueel advies.